

BEZPIECZEŃSTWO NARODOWE

Artykuł stanowi fragment kwartalnika Bezpieczeństwo Narodowe.

Od silnych fundamentów ku bezpiecznej przyszłości – pierwsza Strategia Bezpieczeństwa Narodowego Australii

IZABELA KRAWCZYK

Strategia Bezpieczeństwa Narodowego Australii pt. „Silna i Bezpieczna” stanowi kolejny krok we wzmacnianiu i dostosowywaniu australijskiej polityki bezpieczeństwa do wyzwań współczesnego środowiska międzynarodowego. Podczas gdy Europa zdaje się pogrążyć w strategicznej stagnacji, region Azji i Pacyfiku staje się obszarem intensywnego rozwoju i zmian. Dynamika tego procesu jest w znacznym stopniu warunkowana przez orientujące się na ten region Stany Zjednoczone oraz rosnące wpływy Chin. Niepозbawiona własnych ambicji regionalnych Australia, współpracując równocześnie z obydwoma mocarstwami, stara się maksymalnie wykorzystać zachodzące zmiany, aby wzmocnić swoją pozycję w regionie i jak najefektywniej realizować własne interesy narodowe.

23 stycznia 2013 r. została opublikowana pierwsza w historii Strategia Bezpieczeństwa Narodowego (SBN) Australii¹. Choć jest to pierwszy dokument tego typu, nie funkcjonuje w strategicznej próżni. Strategia odnosi się m.in. do Oświadczenia dotyczącego bezpieczeństwa narodowego² z 2008 r., w którym rząd Australii zobowiązał się do przeprowadzania okresowych przeglądów stanu bezpieczeństwa narodowego. 28 października 2012 r., w nawiązaniu do tego samego dokumentu, opracowana została Biała Księga, zatytułowana „Australia w wieku Azji”³, wyznaczająca priory-

¹ *Strong and Secure: A Strategy for Australia's National Security*.

² *The First National Security Statement to the Australian Parliament*, 4 grudnia 2008 r., <http://www.royalcommission.vic.gov.au/getdoc/596cc5ff-8a33-47eb-8d4a-9205131ebdd0/TEN.004.002.0437.pdf> (dostęp: 1 października 2013 r.). Dokument ten definiuje główne zasady bezpieczeństwa narodowego Australii oraz wyznacza narodowe interesy i priorytety w tej dziedzinie.

³ *Australia in the Asian Century White Paper*. Biała Księga „Australia w wieku Azji” wyznacza cele, środki ich osiągnięcia oraz plan działania do 2025 r. w celu pełnego wykorzystania przez Australię możliwości, jakie niesie ze sobą rozwój państw azjatyckich. Nazywana jest również „Białą Księgą Polityki Zagranicznej”.

tety Australii w dziedzinie bezpieczeństwa i rozwoju. Dokument ten, wraz z SBN i Białą Księgą Obronności Australii z 3 maja 2013 r., definiuje priorytety australijskiego rządu w dziedzinie bezpieczeństwa i dobrobytu państwa oraz utrzymania zdolności sił zbrojnych Australii do sprostanienia wyzwaniom bezpieczeństwa narodowego. Powyższe dokumenty są ze sobą powiązane i wzajemnie się uzupełniają.

SBN, podobnie jak Biała Księga „Australia w wieku Azji”, silnie podkreśla potrzebę wzmocnienia zaangażowania w wymiarze regionalnym⁴. Ambicje regionalne i zaangażowanie w sprawy obszaru Azji i Pacyfiku były od dawna obecne w myśli strategicznej tego państwa. Należy przypomnieć, że do czasu II wojny światowej głównym gwarantem bezpieczeństwa Australii była Wielka Brytania, która posiadała w obszarze Azji i Pacyfiku liczne i silne bazy Królewskiej Marynarki Wojennej w Hong Kongu, Singapurze czy Trincomalee. Australię i Nową Zelandię łączyły ze Zjednoczonym Królestwem tradycje sojuszu wojskowego sięgające I wojny światowej. Zarówno Australijskie Siły Imperialne (*Australian Imperial Force – AIF*), jak i Królewska Australijska Marynarka Wojenna (*Royal Australian Navy*) oraz Królewskie Australijskie Siły Powietrzne (*Royal Australian Air Force*) wzorowały strukturę wojskową na swoich brytyjskich odpowiednikach oraz w większości używały sprzętu i wyposażenia opracowanego przez Brytyjczyków.

Do II wojny światowej Australia przystąpiła równocześnie ze Zjednoczonym Królestwem i pozostałymi krajami Wspólnoty Brytyjskiej⁵, posyłając siły AIF głównie na śródziemnomorski teatr działań wojennych. Australijscy żołnierze i marynarze walczyli pod brytyjskimi rozkazami zarówno podczas kampanii greckiej, jak też w Afryce Północnej.

Japoński atak na Pearl Harbor i brytyjskie posiadłości na Malajach, a także niezdolność brytyjskich sił zbrojnych do efektywnego prowadzenia działań w Europie i jednoczesnego wsparcia Australii spowodowały, że rząd w Canberze zaczął poszukiwać nowego sojusznika. Stały się nim Stany Zjednoczone, które do 1941 r. nie mogły odgrywać roli zewnętrznego gwaranta bezpieczeństwa Australii, zarówno z uwagi na słabość amerykańskich

⁴ Zachodzące obecnie zmiany na arenie międzynarodowej związane są głównie z obszarem rozumianym w Europie jako tzw. „Daleki Wschód”, natomiast dla Australii ten sam obszar określany jest mianem „Bliskiej Północy”. J. Błaszczak, *Rozdarta Australia*, 18 listopada 2011 r., <http://www.polityka.globalna.pl/2011/11/rozdarta-australia> (dostęp: 1 października 2013 r.).

⁵ Australia jest członkiem Wspólnoty Brytyjskiej (obecnie Wspólnoty Narodów) od momentu jej powstania w 1931 r.

sił zbrojnych, jak i obowiązującą doktrynę izolacjonistyczną. Nawiązane w okresie wojny i ugruntowane w czasie powojennym silne partnerstwo strategiczne ze Stanami Zjednoczonymi do dziś stanowi jeden z podstawowych filarów bezpieczeństwa Australii⁶.

W 1964 r. w Strategicznej podstawie polityki obronnej Australii⁷ znalazł się zapis dotyczący doktryny *Forward Defense* (doktryna wysuniętej obrony), w którym stwierdzono (w związku z rozwojem wydarzeń w Indonezji i Indochinach), że istnieje bezpośrednie przełożenie sytuacji geopolitycznej w Azji Południowo-Wschodniej na poziom bezpieczeństwa Australii⁸. W ramach tej doktryny udział w wojnie w Wietnamie nie wynikał z solidarności z USA, lecz stanowił wyraz działań leżących w żywotnych interesach państwa⁹. Kolejną zmianę myśli strategicznej Australii spowodowało ogłoszenie przez USA tzw. doktryny Nixona (zwanej doktryną Guam) w 1969 r. W myśl tej doktryny Stany Zjednoczone nie ponosiły dłużej wyłącznej odpowiedzialności politycznej i finansowej za obronę sojuszników i przyjaciół¹⁰. Zobowiązały się wprawdzie utrzymać parasol nuklearny nad swoimi sojusznikami na wypadek poważnego zagrożenia ich bezpieczeństwa, jednak oczekiwały podjęcia przez nich własnych działań mających na celu rozwiązywanie mniejszych kryzysów regionalnych¹¹.

W związku z implementacją powyższej doktryny, zaistniała potrzeba wzmocnienia samowystarczalności i zdolności do samodzielnego działania w obronie kontynentalnej Australii¹². Sytuacja „izolacji strategicznej” nie trwała jednak długo, gdyż USA, zaangażowane w działania zimnowojenne, musiały polegać na większym zaangażowaniu Australii w regionie Azji Południowo-Wschodniej, przez m.in. pozostawanie w gotowości do udzielenia ewentualnej pomocy zbrojnej swojemu sojusznikowi i nadzoru nad Oceanem Indyjskim¹³.

Obszar Azji i Pacyfiku znajduje się więc niezmiennie w kręgu zainteresowań Australii. W SBN państwo australijskie zostało określone jako „jeden

⁶ B. Vaughn, *Australia: Background and U.S. Relations*, CRS Report for Congress, 13 stycznia 2012 r., <http://www.fas.org/sgp/crs/row/RL33010.pdf> (dostęp: 1 października 2013 r.).

⁷ *Strategic Basis Of Australian Defence Policy*; S. Frühling, *A History of Australian Strategic Policy Since 1945*, 2009 r., s. 313, <http://www.defence.gov.au/strategicbasis> (dostęp: 1 października 2013 r.).

⁸ *Ibidem*, s. 309.

⁹ J. Błaszczak, *Rozdarta...*, *op.cit.*

¹⁰ S. Frühling, *A History...*, *op.cit.*, s. 391.

¹¹ W. R. Puttmann, Jr., *The U.S. and Australian Relationship into the Twenty First Century*, <http://www.dtic.mil/dtic/tr/fulltext/u2/a357765.pdf> (dostęp: 1 października 2013 r.).

¹² Co skutkowało zmianami i modernizacją techniczną sił zbrojnych Australii. *Ibidem*, s. 435.

¹³ *Ibidem*, s. 543.

z najbardziej bezpiecznych i najbardziej spokojnych państw świata”, o interesach narodowych obejmujących szeroki obszar Azji, południowo-zachodniego Pacyfiku, obu Ameryk, Europy, wschodniej części basenu Oceanu Indyjskiego, Środkowy Wschód, Afrykę oraz Antarktykę. Tegoroczna Biała Księga Obronności Australii również określa geograficzny zakres interesów narodowych Australii, wskazując na „Indo-Pacyfik” jako główny region zainteresowania i zaangażowania w dziedzinie bezpieczeństwa. Obszar ten jest równocześnie strefą wpływów chińskich i przedmiotem coraz większego zainteresowania Stanów Zjednoczonych.

Strategia Bezpieczeństwa Narodowego – przegląd najważniejszych tez dokumentu

Strategia Bezpieczeństwa Narodowego Australii jest dokumentem rządowym, wydanym przez gabinet premier Julii Gillard. Ma ona na celu ustanowienie podstaw dla krajowych działań na rzecz bezpieczeństwa oraz ukierunkowuje działania priorytetowe. Składa się z dwóch części¹⁴. Pierwsza określa ramy bezpieczeństwa narodowego – wizję, cele oraz działania służące osiągnięciu tych celów. Druga dotyczy przyszłości – kształtowania się środowiska bezpieczeństwa i ustalenia priorytetów służących sprostaniu wyzwaniom „wieku Azji”. Strategia definiuje filary bezpieczeństwa narodowego i kierunki działań na okres następnych pięciu lat.

SBN ukierunkowana jest na utworzenie jednolitego systemu bezpieczeństwa narodowego, dzięki któremu będzie można przewidywać zagrożenia oraz uruchamiać mechanizmy chroniące społeczeństwo i kształtujące środowisko międzynarodowe w sposób pożądany z punktu widzenia interesów narodowych. Wylicza przy tym cztery główne cele bezpieczeństwa w najbliższych pięciu latach. Są to: ochrona i wzmocnienie suwerenności państwowej; zapewnienie bezpieczeństwa i odporności społeczeństwa na zagrożenia; zapewnienie bezpieczeństwa kapitału, infrastruktury i instytucji oraz

¹⁴ Struktura głównej części dokumentu:

Część I – Podstawy bezpieczeństwa

– Bezpieczeństwo Narodowe Australii

– Ewolucja środowiska strategicznego Australii

– Filary bezpieczeństwa narodowego Australii

Część II – Budowanie bezpiecznej przyszłości

– Perspektywy bezpieczeństwa narodowego Australii

– Obszary zainteresowania bezpieczeństwa narodowego Australii na najbliższe lata.

kształtowanie korzystnego środowiska międzynarodowego. Cele te stanowią podstawę podejmowania decyzji i planowania w obszarze bezpieczeństwa narodowego¹⁵.

W SBN znajduje się szczegółowy opis kluczowych zagrożeń dla bezpieczeństwa narodowego, którym Australia będzie musiała przeciwdziałać. Należą do nich: szpiegostwo oraz możliwość ingerencji zewnętrznej innego państwa; niestabilność słabych i rozwijających się państw; wroga aktywność cybernetyczna; proliferacja broni masowego rażenia; zorganizowana przestępczość; terroryzm i brutalny ekstremizm oraz konflikty mogące w dużym stopniu naruszać interesy narodowe Australii¹⁶. Odpowiednio do powyższych zagrożeń sformułowane zostały filary bezpieczeństwa narodowego, przedstawiające podejście Australii do kwestii bezpieczeństwa oraz odzwierciedlające jej obecne środowisko bezpieczeństwa. Zalicza się do nich: przeciwdziałanie terroryzmowi, szpiegostwu i ingerencji zewnętrznej; odstraszanie i zwalczanie ewentualnych ataków na Australię i jej interesy narodowe; zachowywanie integralności terytorialnej; przeciwdziałanie, wykrywanie i uniemożliwianie działań przestępczości zorganizowanej; promowanie rozwoju bezpiecznego środowiska międzynarodowego sprzyjającego realizacji interesów Australii; wzmocnienie odporności obywateli, kapitału, infrastruktury i instytucji na zagrożenia bezpieczeństwa; strategiczny sojusz z USA; możliwość kształtowania polityki międzynarodowej, zwłaszcza w obszarze Azji i Pacyfiku¹⁷.

Według zawartej w SBN prognozy, środowisko bezpieczeństwa Australii będzie kształtowało się w warunkach niepewności ekonomicznej i niestabilności gospodarki światowej, przy równoczesnym umocnieniu pozycji ekonomicznej i strategicznej regionu Azji i Pacyfiku. Stosunki Stanów Zjednoczonych z Chinami będą najbardziej istotnym czynnikiem kształtowania się środowiska strategicznego w regionie. Wzrost gospodarczy w Azji pociągnie za sobą presję związaną z dostępem do takich zasobów, jak woda, żywność czy energia. Rosnąca potęga polityczno-gospodarcza Chin, Indii i innych dynamicznie rozwijających się państw Azji wpływa na zmianę strategicznego porządku, co związane jest również ze zwiększeniem wydatków obronnych tych państw (wysokość wydatków obronnych wybranych państw regionu przedstawia wykres 1.). Wprawdzie pogłębienie relacji i współpracy między państwami regionu oraz zwiększenie wzajemnych zależności nadal

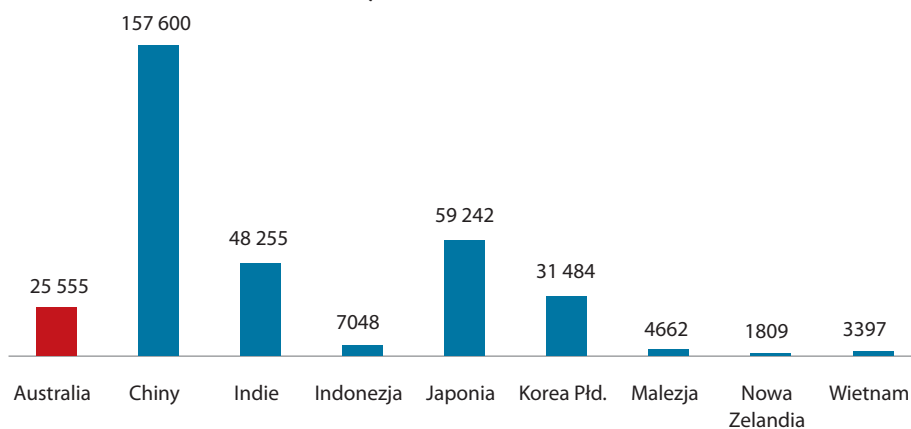
¹⁵ *Strong and Secure...*, s. 4.

¹⁶ *Ibidem*, s. 10-11.

¹⁷ *Ibidem*, s.16-23.

będzie wpływać stabilizująco na obszar Azji i Pacyfiku, jednak zależności te sprawiają, że konsekwencje nawet drobnego konfliktu mogą okazać się dalekosiężne. Znaczącą rolę na arenie międzynarodowej nadal odgrywać będą aktorzy pozapaństwowi, do których zaliczono z jednej strony legalnie działające duże firmy i korporacje, z drugiej natomiast organizacje terrorystyczne i przestępczość zorganizowaną wspieraną przez zjawiska korupcyjne i pranie brudnych pieniędzy. Zagrożenia powodowane przez te podmioty prawdopodobnie również będą ewoluowały głównie dzięki wykorzystywaniu nowych technologii (m.in. zagrożenia internetowe). Jako kolejne, istotne zagrożenie dla bezpieczeństwa Australii, SBN wymienia konflikty w regionach niestabilnych i konflikty lokalne. W strategii wyróżniono ponadto grupę wyzwań globalnych z implikacjami dla bezpieczeństwa narodowego Australii, takich jak bezpieczeństwo i niedobór zasobów, zmiany klimatyczne, postępującą urbanizację, zmiany demograficzne i odradzanie się radykalnych grup politycznych¹⁸.

Wykres 1. Wydatki obronne wybranych państw regionu Azji i Pacyfiku w 2012 r. w mln dolarów amerykańskich

Źródło: opracowanie własne na podstawie *SIPRI Yearbook 2013, Military Spending and Armaments 2012*, s. 190

¹⁸ W trakcie przemówienia na Australijskim Uniwersytecie Narodowym, dotyczącego SBN, premier J. Gillard, mówiąc o zmianach w środowisku bezpieczeństwa Australii, powiedziała: „mamy do czynienia z przejściem z jednej dekady – dekady 9/11, do czasów post-9/11, w których pewne zagrożenia i wyzwania utrzymują się, a inne ulegają szybkim zmianom”. Ataki terrorystyczne z 11 września 2001 r. uznane zostały w SBN Australii (podobnie jak w przypadku wielu innych państw) za wydarzenia przełomowe we współczesnej historii, przynoszące drastyczną zmianę w sposobie postrzegania bezpieczeństwa narodowego. *Gillard Releases National Security Strategy*, 23 stycznia 2013 r., <http://australianpolitics.com/2013/01/23/gillard-releases-national-security-strategy.html> (dostęp: 2 października 2013 r.).

W SBN określono implikacje dla strategicznej perspektywy bezpieczeństwa Australii i trzy priorytetowe działania na następne pięć lat. Należą do nich wzmocnienie regionalnego zaangażowania we wspieranie bezpieczeństwa i dobrobytu „w wieku Azji”¹⁹, integrowanie polityki cybernetycznej w celu wzmocnienia obrony sieci informatycznych przed atakami oraz efektywna współpraca w osiąganiu innowacyjnych i efektywnych wyników w dziedzinie bezpieczeństwa²⁰.

Strategia ma spełniać funkcje praktyczne i informacyjne; służyć zarówno politykom i decydom, jak również informować społeczeństwo, przemysł i międzynarodowych partnerów o przyjętym podejściu do bezpieczeństwa narodowego. Za realizację strategii odpowiadają wszystkie agencje zajmujące się bezpieczeństwem. Największy nacisk w tym zakresie położony jest na partnerstwo oraz wzmocnienie więzi między jednostkami administracyjnymi państwa i biznesem.

Sposób postrzegania bezpieczeństwa narodowego

W Oświadczeniu dotyczącym bezpieczeństwa narodowego z 2008 r. bezpieczeństwo narodowe określone zostało jako „wolność od ataku lub groźby ataku; utrzymanie integralności terytorialnej; utrzymanie politycznej niezależności; ochrona ciężko zdobytych wolności; utrzymanie podstawowych zdolności rozwoju dobrobytu wszystkich Australijczyków”²¹.

Bezpieczeństwo narodowe zostało opisane w SBN jako pojęcie szerokie i wciąż rozwijające się, związane ze sposobem kształtowania środowiska, zapobieganiem zagrożeniom dla suwerenności, ludności, zasobów, infrastruktury i instytucji. Dotyczy to także sposobu realizacji wszystkich etapów zarządzania kryzysowego. Aby wypełnić swoje zadania w dziedzinie bezpieczeństwa, Australia kładzie przede wszystkim nacisk na obronę, działania wywiadowcze i dyplomatyczne, rozwój, egzekwowanie prawa oraz bezpieczeństwo granic. Co ważne, bezpieczeństwo narodowe nie jest rozumiane jedynie jako przeciwdziałanie zagrożeniom, lecz również jako optymalne wykorzystywanie szans. Dążeniem rządu Australii jest więc takie kształtowanie środowiska międzynarodowego, aby móc przeciwstawić się zagro-

¹⁹ Zgodnie z założeniami Białej Księgi „Australia w wieku Azji”.

²⁰ *Ibidem*, s. 37.

²¹ *The First National Security Statement to the Australian Parliament*, s. 3.

żeniom bezpieczeństwa oraz osiągnąć jak najszersze korzyści dla państwa (m.in. handel zagraniczny, korzyści ekonomiczne)²².

Filary bezpieczeństwa narodowego Australii

Opisane w SBN działania Australii w dziedzinie bezpieczeństwa narodowego opierają się na ośmiu głównych filarach. Sprawne działanie w ramach każdego z nich wymaga wspólnych wysiłków i skoordynowanej współpracy podmiotów rządowych, samorządowych oraz społeczności Australii. Głównym celem działań jest realizacja interesów bezpieczeństwa narodowego oraz dostosowanie się do nowych wyzwań bezpieczeństwa – wiąże się to również ze zwiększeniem inwestycji i wzrostem wydatków na sektor bezpieczeństwa. Kluczowe uwarunkowania filarów bezpieczeństwa narodowego Australii wraz z podejmowanymi w tym obszarze działaniami przedstawia tabela 1.

Terroryzm, szpiegostwo i zewnętrzna ingerencja klasyfikowane są jako zagrożenia naruszające suwerenność państwa oraz negatywnie oddziałujące na wiele obszarów jego działalności. Środki zaradcze, podejmowane wraz z międzynarodowymi partnerami Australii, skupiają się przede wszystkim na namierzaniu i niszczeniu siatek terrorystycznych. Pozostałe działania obejmują m.in. koordynowanie aktywności w obszarze zwalczania terroryzmu przez Centrum Antyterrorystyczne (*Counter Terrorism Control Centre*), wzmocnienie efektywności kontroli granic, aby uniemożliwić przepływ osób podejrzewanych o zaangażowanie w akcje terrorystyczne lub szpiegostwo oraz realizację Strategii przeciwdziałania agresywnemu ekstremizmowi (*Countering Violent Extremism Strategy*) w celu zniechęcenia do aktów i zachowań ekstremistycznych.

W strategii wspomina się również o nowym, transsektorowym zagrożeniu, jakie stanowi cyberprzestępczość; może mieć ona zarówno charakter terrorystyczny, jak i szpiegowski. W działaniach zapobiegawczych w tym zakresie strategia wylicza m.in. wdrażanie kompleksowych inicjatyw oraz promowanie rozwoju wielostronnej współpracy z innymi państwami, przemysłem i organizacjami biznesowymi.

Australia opiera swoje bezpieczeństwo na współpracy międzynarodowej przez regularne uczestnictwo w misjach pokojowych, trwały sojusz ze

---

²² *Strong and Secure...*, s. 5.

Stanami Zjednoczonymi i stosunki bilateralne z innymi państwami, w szczególności najbliższymi sąsiadami i państwami regionu. Gwarantem bezpieczeństwa pozostają australijskie siły zbrojne, pełniące funkcję odstrasżającą potencjalnych agresorów²³.

Wspólne, skoordynowane działania w obszarze ochrony granic podejmują służby wywiadowcze, celne, migracyjne²⁴, policyjne, służba dyplomatyczna oraz wojsko.

Zorganizowana przestępczość stanowi zagrożenie dla australijskich podmiotów gospodarczych i instytucji²⁵. Wynika to ze względnego dobrobytu oraz zaawansowania technologicznego państwa. Najważniejszym celem w zakresie przeciwdziałania przestępczości jest odcięcie tych grup od źródeł ich finansowania.

Jako główne zagrożenia dla bezpieczeństwa wymienia się również pranie brudnych pieniędzy oraz nielegalny przepływ towarów i osób. W celu walki z nimi strategia Australii zaleca wykorzystywanie krajowych i międzynarodowych kanałów współpracy, m.in. w ramach Organizacji Narodów Zjednoczonych, Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju oraz porozumień regionalnych.

Rząd Australii wspiera systemy bezpieczeństwa zbiorowego w ramach różnych form współpracy międzynarodowej²⁶. Z racji potencjalnego zagrożenia płynącego z państw słabych i niestabilnych, wspiera również ich rozwój, wspomagając bezpieczeństwo i stabilizację w regionie. Uczestniczy ponadto w Międzynarodowych Siłach Wsparcia Bezpieczeństwa (*International Security Assistance Force*, ISAF) w Afganistanie oraz jest niestałym członkiem Rady Bezpieczeństwa ONZ, wybranym na lata 2013–2014.

Możliwości Australii w sprostaniu wyzwaniom bezpieczeństwa są bezpośrednio związane z jej „prężnością” (*resilience*). Wzmocnienie „prężności” rozumiane jest w strategii m.in. przez możliwie najlepsze zabezpieczenie kluczowych elementów działalności państwa przed ewentualnym atakiem, a w jego wypadku dążenie do jak najszybszej reakcji; współpracę instytucji

²³ Liczba personelu służącego w Australijskich Siłach Obrony wynosi odpowiednio: siły lądowe – ok. 28 850 osób, marynarka wojenna – ok. 14 000 osób, siły powietrzne – ok. 14 200 osób. *The Military Balance 2013*, The International Institute for Strategic Studies, Londyn 2013.

²⁴ Ważnym wyzwaniem dla integralności granic nadal pozostaje nielegalna migracja oraz przemyt ludzi. *Strong and Secure...*, s. 18.

²⁵ Roczna wysokość strat ponoszonych przez Australię w związku z działalnością przestępczości zorganizowanej szacowana jest na poziomie 15 mld dolarów. *Ibidem*, s. 19.

²⁶ M.in. w ramach ONZ, Międzynarodowej Agencji Energii Atomowej, G20, EAS czy Pacific Islands Forum.

i społeczeństwa w momencie wystąpienia zagrożenia; zapewnienie dostaw podstawowych usług w razie kryzysu; zwiększanie wrażliwości społecznej na kwestie bezpieczeństwa²⁷.

W ramach wzmocnienia „prężności” rząd współpracuje z jednostkami samorządowymi, organizacjami prywatnymi, sektorem *non-profit* i społeczeństwem. Działania rządu obejmują m.in. przygotowania na wypadek pandemii i zagrożeń biologicznych; budowanie spójności i odporności społeczeństwa na przejawy brutalnego ekstremizmu; angażowanie przedsiębiorstw we wzmocnienie odporności infrastruktury krytycznej; zmniejszanie słabości globalnego łańcucha dostaw oraz współpracę w kształtowaniu społeczeństwa odpornego na katastrofy.

Sojusz z USA zwiększa zdolność Australii do ochrony państwa i jego interesów przez zapewnienie regularnego dialogu, wspólnych ćwiczeń, wymiany informacji wywiadowczych, dostępu do technologii obronnych, badań i współpracy na rzecz rozwoju. Współpraca w kwestiach będących przedmiotem wspólnego zainteresowania odbywa się również w ramach wzmocnienia interoperacyjności sił zbrojnych Australii i Stanów Zjednoczonych; regularnych konsultacji na szczeblu ministerialnym²⁸; współpracy nad wspólnymi strategicznymi i regionalnymi interesami bezpieczeństwa podejmowanymi przez Trójstronny Dialog Współpracy Australia-Japonia-USA; przyczynianie się do międzynarodowych działań w Afganistanie; przeciwdziałanie zagrożeniom cybernetycznym dla sojuszu; utrzymywanie współpracy służb wywiadowczych, w tym w dziedzinie obronności.

Bezpieczeństwo Australii jest bezpośrednio związane z regionem Azji i Pacyfiku. Wzmocnienie pozycji państwa, jako wpływowego aktora regionalnego, jest w związku z tym celem polityki zagranicznej. Utrzymywanie silnych relacji z państwami regionu odbywa się poprzez powiązania ekonomiczne, gospodarcze i strategiczne. Pomimo dużego zróżnicowania i często odmiennych celów poszczególnych podmiotów, współpraca uważana jest za podstawę utrzymania bezpieczeństwa regionalnego. W związku z powyższym Australia prowadzi m.in. działalność w ramach organizacji regionalnych takich jak Stowarzyszenie Narodów Azji Południowo-Wschodniej (*Association of South-East Asian Nations*, ASEAN) oraz Szczyt Azji Wschodniej (*East Asia Summit*, EAS), rozmów wielostronnych, dialogów strategicznych oraz współpracy bilateralnej.

²⁷ *Strong and Secure*, s. 21.

²⁸ Włączając w to coroczne spotkania w ramach *Australia United States Ministerial Consultations* (AUSMIN).

Tabela 1. Kluczowe uwarunkowania filarów bezpieczeństwa narodowego Australii

Filary	Kluczowe oceny	Działania
Przeciwdziałanie terroryzmowi, szpiegostwu i ingerencji zewnętrznej	<ul style="list-style-type: none"> • sieci terrorystyczne są prężne i będą w stanie przetrwać; • potencjał do rozwoju rodzimego radykalizmu i ekstremizmu; • działania zagranicznych podmiotów wymierzone w rząd, przemysł i gospodarke w celu uzyskania korzyści; • wzrost złośliwej cyberdziałalności; 	<ul style="list-style-type: none"> • wzmacnianie działań prewencyjnych w kraju i za granicą; • kontynuowanie budowy zdolności do rozpoznawania i zwalczania wrogiej, tajnej działalności podmiotów zewnętrznych; • kontynuowanie budowy partnerstwa ze środowiskiem biznesowym; • zachęcanie do wdrożenia silnych procedur bezpieczeństwa dla rządu i przemysłu; • zapewnienie odpowiedniej bazy prawnej dla działalności wywiadowczej, aby dotrzymać kroku zmieniającemu się środowisku bezpieczeństwa;
Odstraszanie i zwalczanie ataków wymierzonych w Australię i jej interesy	<ul style="list-style-type: none"> • podważanie tradycyjnej, dominującej roli USA w regionie; • zwiększenie konkurencji strategicznej: niskie ryzyko konfliktu, duże konsekwencje błędnie dokonanej oceny; • modernizacja militarna w Azji; • obszary, w których istnieje prawdopodobieństwo niestabilności o niskiej intensywności; 	<ul style="list-style-type: none"> • zwiększenie współpracy wojskowej, wspólne ćwiczenia i zaangażowanie dyplomatyczne z krajami azjatyckimi, w celu budowania większej przejrzystości, otwartej komunikacji, pewności i zaufania; • osiąganie kluczowych zdolności przez Australijskie Siły Obrony; • podjęcie się kompleksowego planowania obronnego, obejmującego Białą Księgę Obrony z 2013 r.;
Zachowanie integralności terytorialnej Australii	<ul style="list-style-type: none"> • zwiększenie przepływu osób i towarów do Australii; • wzrost przestępczości transgranicznej; • utrzymywanie się niejednorodnych wzorów nielegalnej migracji; 	<ul style="list-style-type: none"> • zwiększenie wykorzystania systemów opartych na ocenie ryzyka do wykrywania zagrożeń; • wzmocnienie współpracy w obszarze bezpieczeństwa granic, egzekwowania prawa i agencji wywiadowczych; • współpraca z regionalnymi partnerami w zwalczaniu przemytu ludzi; • wdrożenie zaleceń Raportu Grupy Ekspertów nt. osób ubiegających się o azyl²⁹;
Przeciwdziałanie, wykrywanie i uniemożliwianie działalności przestępczości zorganizowanej	<ul style="list-style-type: none"> • przejmowanie nowych technologii przez organizacje przestępcze; • niestabilność gospodarki prowadząca do rozwoju nielegalnych rynków; • państwa słabe umożliwiające nielegalny handel i przemysł; 	<ul style="list-style-type: none"> • zapewnienie, że przepisy prawa australijskiego dotrzymają kroku zmieniającemu się charakterowi działalności przestępczej; • rozwijanie i pogłębianie współpracy regionalnych i globalnych organów ścigania; • wzmocnienie współpracy z organami bezpieczeństwa Australii i państw partnerskich; • budowa systemu cyberbezpieczeństwa w celu walki z cyberprzestępczością;
Promowanie bezpiecznego środowiska międzynarodowego, sprzyjającego interesom Australii	<ul style="list-style-type: none"> • utrzymująca się niestabilność w Afryce i na Bliskim Wschodzie; • ciągle ryzyko niestabilności w słabych i rozwijających się państwach; 	<ul style="list-style-type: none"> • wykorzystanie światowych forów, w tym niestałego członkostwa w Radzie Bezpieczeństwa ONZ, w celu wzmocnienia partnerstwa międzynarodowego, rozwiązywania wspólnych problemów oraz, jako konsekwencji, wzmocnienia umocowanego prawnie, globalnego porządku;

²⁹ Zob. *Expert Panel on Asylum Seekers*, sierpień 2012 r., http://expertpanelonasylumseekers.dpmc.gov.au/sites/default/files/report/expert_panel_on_asylum_seekers_full_report.pdf (dostęp: 2 listopada 2013 r.)

Filary	Kluczowe oceny	Działania
	<ul style="list-style-type: none"> wielostronność w stosunkach międzynarodowych jest ważna, ale zarazem trudna; globalne porozumienie dot. wspólnych kwestii będzie stanowiło wyzwanie; proliferacja broni masowego rażenia wciąż będzie wymagać wspólnych wysiłków międzynarodowych; rywalizacja o dostępność zasobów naturalnych i zarządzanie środowiskiem tworzą dalsze napięcia w regionie; 	<ul style="list-style-type: none"> wsparcie dla Afganistanu po przekazaniu dowództwa Afgańskim Siłom Bezpieczeństwa po 2014 r.; zapewnienie pomocy rozwojowej dla krajów niestabilnych i rozwijających się, zwłaszcza w regionie Azji i Pacyfiku; współpraca regionalna z państwami rozwijającymi się w celu zarządzania skutkami zmian klimatycznych; współpraca z państwami dotkniętymi klęskami żywiołowymi bądź konfliktami;
Wzmocnienie „prężności” obywateli, kapitału, infrastruktury i instytucji	<ul style="list-style-type: none"> możliwość wystąpienia dużych katastrof z ograniczonym ostrzeżeniem o wystąpieniu; zagrożenia transgraniczne, takie jak pandemie, pozostają prawdopodobne w coraz bardziej zglobalizowanym świecie; wzrost znaczenia społeczności i sektora prywatnego w uzyskiwaniu narodowej „prężności”; globalna integracja łańcuchów dostaw; wraz z ocieplającym się klimatem, wzrośnie występowanie i nasilenie się ekstremalnych zjawisk pogodowych i katastrof naturalnych w regionie; 	<ul style="list-style-type: none"> poprawa wymiany informacji w kluczowych sektorach przemysłu; skuteczniejsza integracja polityki bezpieczeństwa narodowego, społecznej i gospodarczej; współpraca rządu i organów samorządowych, sektora prywatnego, non-profit oraz społeczeństwa w celu przygotowania do wystąpienia potencjalnych katastrof; nacisk na szeroką analizę środowiska międzynarodowego; budowanie partnerstwa z podmiotami odpowiedzialnymi za narodową infrastrukturę krytyczną; zapewnienie podstaw funkcjonowania systemu zarządzania kryzysowego oraz możliwości szybkich i skutecznych działań wspierających państwo i terytoria dotknięte klęskami żywiołowymi;
Sojusz Australia – Stany Zjednoczone	<ul style="list-style-type: none"> USA bardziej skoncentrują się na obszarze Azji; USA pozostają najpotężniejszym, strategicznym aktorem na świecie; obecność USA w regionie ma kluczowe znaczenie dla utrzymania zaufania w zmieniającym się środowisku strategicznym; 	<ul style="list-style-type: none"> współpraca w kwestiach strategicznych, będących przedmiotem wspólnego zainteresowania, w tym regionalnych priorytetów bezpieczeństwa; pogłębienie współpracy w kwestiach obrony, wywiadu i bezpieczeństwa ze Stanami Zjednoczonymi;
Rozumienie i możliwość kształtowania polityki światowej, zwłaszcza w obszarze Azji-Pacyfiku	<ul style="list-style-type: none"> stałe przesunięcie centrum ekonomicznego i strategicznego w kierunku Azji; zwiększenie liczby państwowych i niepaństwowych aktorów na scenie międzynarodowej z potencjalnie sprzecznymi interesami; większa konkurencja o wpływ w Azji, zarówno z krajami w regionie, jak i poza nim. 	<ul style="list-style-type: none"> współpraca z partnerami regionalnymi w celu wzmocnienia stosunków wielostronnych, w szczególności rozwój EAS jako kluczowej instytucji regionalnej; opracowanie porozumień bilateralnych z kluczowymi państwami regionu, obejmujących regularne spotkania między przywódcami; zwiększenie współpracy wywiadowczej i wymiany informacji z regionalnymi partnerami; poszerzenie powiązań kulturalnych, społecznych, ekonomicznych i bezpieczeństwa narodowego z regionalnymi partnerami w celu budowy zaufania; rozwój wiedzy o regionie Azji i Pacyfiku.

Źródło: tłumaczenie własne na podstawie SBN Australii, s. 33–35

Perspektywy rozwoju środowiska bezpieczeństwa narodowego Australii

Prognozuje się, że konsekwencje kryzysu gospodarczego w dalszym ciągu będą oddziaływać na środowisko strategiczne i wpływać na polityczne priorytety Australii. Jest to istotne z punktu widzenia współpracy międzynarodowej, szczególnie ze Stanami Zjednoczonymi i Chinami. Ważną kwestią związaną z pogorszeniem się sytuacji gospodarczej w Europie i Stanach Zjednoczonych jest również zmiana światowego porządku oraz wynikających z niej szans i wyzwań dla Australii. Zmiana układu sił na świecie stwarza okazję do ożywienia relacji w zakresie bezpieczeństwa (w tym cyberbezpieczeństwa) m.in. z Wielką Brytanią i Francją. Rosnące w siłę państwa azjatyckie będą natomiast dążyły do wzmocnienia współpracy z Australią. Może to prowadzić do wzmożonego zainteresowania państw regionu procesami decyzyjnymi w Australii, co niewątpliwie przyczyni się do ich wpływu na kształt, stopień i dynamikę oddziaływania Australii na jej regionalnych partnerów. Zaniepokojenie może budzić również modernizacja armii w państwach azjatyckich – szczególnie niekorzystny jest brak transparentności tych działań³⁰.

Wzrost globalnej współzależności oraz postęp technologiczny wzmocniły pozycję podmiotów pozapaństwowych na arenie międzynarodowej. Podmioty te stają się ważnymi partnerami państw w realizacji ich narodowych interesów, stwarzają jednak szereg wyzwań – do negatywnych zjawisk związanych z międzynarodową działalnością pozarządową należy zaliczyć terroryzm i przestępczość zorganizowaną³¹.

Istotną rolę odgrywają również postawy wśród mieszkańców Australii. Działalność radykalnych, politycznie i ideologicznie motywowanych grup może prowadzić do lokalnych aktów przemocy i brutalnych protestów. Może przyczyniać się to do wzrostu napięć np. w czasie konfliktów międzynarodowych³².

Zagrożenie dla bezpieczeństwa narodowego Australii stanowią konflikty w obszarach, w których istnieje prawdopodobieństwo niestabilności o niskiej intensywności – obawy dotyczą m.in. znajdujących się w bliskim sąsiedztwie Australii niestabilnych politycznie i gospodarczo Wysp Salomona i Timoru Wschodniego. Obszary te są dodatkowo bardziej podatne na skutki wystąpienia klęsk żywiołowych i presji demograficznej. Zaniepokojenie budzi również zakończenie w 2014 r. misji w Afganistanie, który nadal bę-

³⁰ *Strong and Secure...*, s. 28.

³¹ *Ibidem*, s. 29.

³² *Ibidem*, s. 29.

dzie wymagał pomocy międzynarodowej, jak również konsekwencje „arabskiej wiosny”, irańskie ambicje nuklearne, zachowanie oraz działania Korei Północnej. Punktem zapalnym potencjalnych lokalnych starć i konfrontacji na terenie Azji mogą również stać się roszczenia terytorialne państw regionu³³. Trendy te mogą prowadzić do wystąpienia niespodziewanych zdarzeń, zaognienia lokalnych konfliktów oraz zwiększonego zapotrzebowania na międzynarodową pomoc humanitarną³⁴.

SBN wymienia globalne wyzwania mające konsekwencje dla bezpieczeństwa narodowego Australii. Należą do nich bezpieczeństwo surowcowe i zagrożenie spowodowane ich niedoborem, które może powodować napięcia i spory oraz zmiany klimatu prowadzące do zintensyfikowania występowania i siły katastrof naturalnych. Innym wyzwaniem dla bezpieczeństwa są przemiany demograficzne i wiążący się z nimi proces starzenia się społeczeństw w państwach rozwiniętych oraz niezbędne zmiany w polityce migracyjnej. Przemiany technologiczno-informacyjne również stanowią źródło wyzwań dla bezpieczeństwa – wzrost urbanizacji zwiększa wrażliwość infrastruktury krytycznej, natomiast postępująca informatyzacja sprzyja szpiegostwu.

Współpraca z partnerami strategicznymi

Zarówno Stany Zjednoczone i Chiny stanowią kluczowych partnerów Australii, choć rodzaj relacji łączącej te państwa jest zupełnie inny. Podczas gdy z USA Australia rozwija strategiczną współpracę w dziedzinie bezpieczeństwa, miano głównego partnera gospodarczego przypada Chinom³⁵. Sytuacja konfliktu interesów między tymi mocarstwami jest realnym zagro-

³³ Do obszarów spornych w regionie należą m.in.: wyspy Spratly, wyspy Paracelskie, Tajwan, wyspy Senkaku i Mielizna Scarborough.

³⁴ *Strong and Secure...*, s. 30.

³⁵ Nie jest to jednak jedyny rodzaj partnerstwa pomiędzy rządami w Pekinie i Canberze. Jedną z form współpracy w dziedzinie obronnej jest organizowany od 1997 r. coroczny szczyt Strategicznego Dialogu Obronnego Australia-Chiny (*Australia-China Defense Strategic Dialogue*), mający na celu poszukiwanie możliwości regularnych rozmów oraz pogłębiania praktycznej współpracy w dziedzinie obronnej. Ponadto, podczas wizyty australijskiej premier Julii Gillard w Chinach w 2013 r., doszło do podpisania strategicznego partnerstwa między tymi państwami. W jego ramach pokreślono m.in. wagę prowadzenia corocznych dialogów najwyższych władz państwowych i wzmocnienia współpracy w dziedzinie bezpieczeństwa. *15th annual Australia-China Defence Strategic Dialogue*, Departament Obrony Australii, 14 grudnia 2012 r., <http://news.defence.gov.au/2012/12/14/15th-annual-australia-china-defence-strategic-dialogue/> (dostęp: 2 listopada 2013 r.); D. Morini, *Julia Gillard's China Play*, 27 kwietnia 2013 r., <http://thediplomat.com/2013/04/27/julia-gillards-china-play/> (dostęp: 2 listopada 2013 r.).

zeniem dla bezpieczeństwa Australii i jej interesów w regionie. W obliczu przeorientowania Stanów Zjednoczonych na Azję oraz zacieśniającej się współpracy tego kraju z Chinami, Australia liczy na współpracę w obszarze ekonomicznym, politycznym, strategicznym oraz wojskowym, równocześnie nie biorąc pod uwagę takiej wizji przyszłości, w której musiałby wybierać pomiędzy długotrwałym sojuszem wojskowym z USA a intensyfikującymi się relacjami gospodarczymi z Chinami.

Strategia Bezpieczeństwa Narodowego wielokrotnie podkreśla rolę sojuszu wojskowego z USA jako jednego z filarów australijskiego bezpieczeństwa, rozumianego zwłaszcza jako wolność od fizycznych zagrożeń dla terytorium Australii i jej ludności. Dokument stwierdza, że silny sojusz Australii i Stanów Zjednoczonych jest niezwykle istotny dla australijskich zdolności „do powstrzymywania i zwalczania przeciwników”³⁶ oraz stanowi dla Australii „podstawę podejścia do bezpieczeństwa narodowego i istotny wkład w bezpieczeństwo i stabilność regionalną”³⁷. SBN ocenia, że w przewidywanej przyszłości Stany Zjednoczone utrzymają swoją pozycję najsilniejszej potęgi militarnej i najbardziej wpływowego aktora politycznego w regionie Azji i Pacyfiku³⁸.

Transformacja ekonomiczna i szybki rozwój Chin wpływa na zmiany w równowadze regionalnej. Interesem narodowym Australii jest zapewnienie bezpieczeństwa, stabilności i dobrobytu w swoim najbliższym otoczeniu. Wzrost znaczenia Chińskiej Republiki Ludowej na arenie międzynarodowej oznacza możliwość intensyfikacji współpracy nie tylko w dziedzinie gospodarczej, lecz także utrzymania stabilizacji i pokoju w regionie. Australia oczekuje od Chin, aby te przyjęły odpowiedzialną postawę i nie tylko realizowały własne interesy w regionie, ale aby również aktywnie włączyły się w rozwiązywanie regionalnych problemów. Podejście Australii do intensywnej militaryzacji Chin uległo zmianie wraz z publikacją Białej Księgi, zgodnie z zapisami której gwałtowny wzrost militarny Chin jest naturalnym, w pełni legitymizowanym jej rozwijającą się gospodarką oraz coraz szerszymi inte-

³⁶ *Strong and Secure...*, s. 17.

³⁷ *Ibidem*, s. 38.

³⁸ Australia uważana jest za kluczowego gracza w amerykańskim przeorientowaniu się ku regionowi Azji i Pacyfiku. Jest ona mocno zaangażowana we współpracę, przeznacza również znacznie wyższe (w porównaniu do państw europejskich) kwoty na obronność. Wiąże się to również z długoterminowym, znaczącym wzrostem funduszy przeznaczanych na przemysł obronny. P. Haddad, *Australia Key U.S. Ally as Power Shifts from Europe to Asia*, 26 kwietnia 2012 r., <http://www.defensenews.com/article/20120426/DEFFEAT05/304260007/Australia-Key-U-S-Ally-Power-Shifts-from-Europe-Asia> (dostęp: 2 listopada 2013 r.).

resami. Autorzy SBN dostrzegają zagrożenie w nierozwiązanych konfliktach terytorialnych między Chinami a jej państwami sąsiedzkimi, dlatego apelują o pokojowe rozwiązywanie sporów oraz otwartość i przejrzystość polityki bezpieczeństwa Chin, co umożliwi budowę zaufania i wzajemnego zrozumienia.

Priorytety przyszłych działań w dziedzinie bezpieczeństwa

Australijski rząd zadeklarował w SBN, że będzie kontynuował działania w ramach wszystkich ośmiu filarów bezpieczeństwa. Aby osiągnąć wizję bezpieczeństwa narodowego i skutecznie odpowiedzieć na perspektywy środowiska bezpieczeństwa, zidentyfikowane zostały trzy obszary priorytetowe na najbliższe pięć lat, wymagające wzmożonego wysiłku.

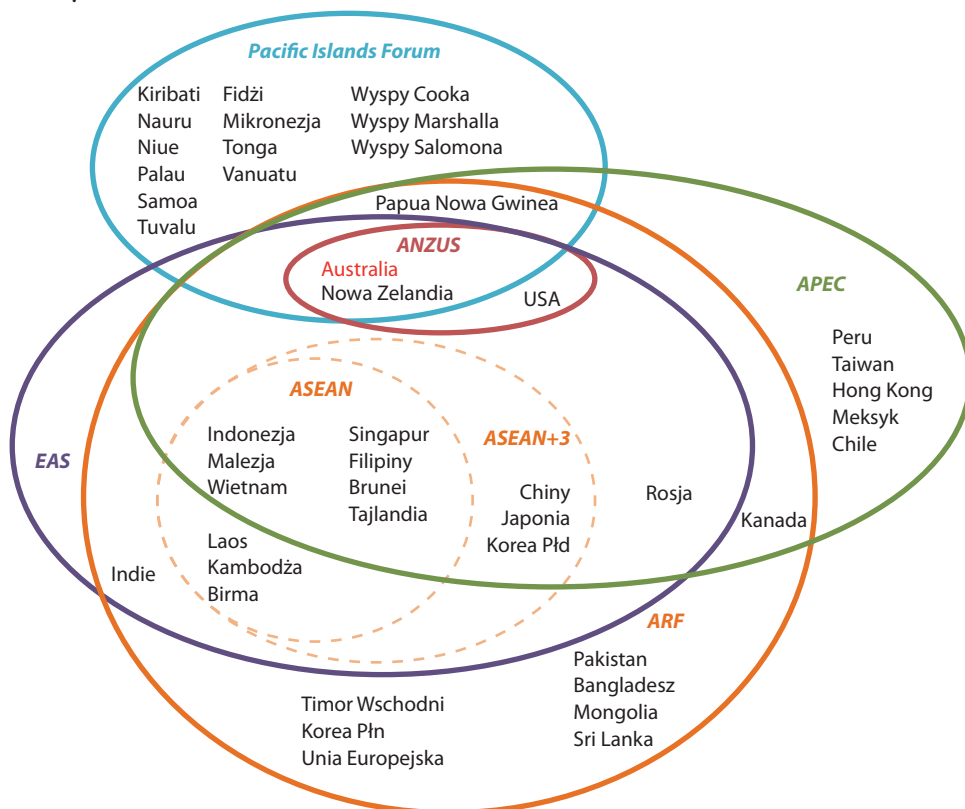
Pierwszym z nich jest wzmocnienie zaangażowania regionalnego we wspieranie stabilności regionalnej i wzrostu wpływów Australii w regionie Azji i Pacyfiku. Jako kluczowych partnerów współpracy w regionie SBN wymienia w pierwszej kolejności Stany Zjednoczone, następnie Chiny, Indonezję, Malezję państwa ASEAN, Japonię, Koreę Południową oraz Indie³⁹. Zarys architektury bezpieczeństwa regionu Azji i Pacyfiku, ze szczególnym uwzględnieniem Australii, przedstawia wykres 2. Najważniejszym regionalnym partnerem bezpieczeństwa na południowym Pacyfiku niezmiennie pozostaje Nowa Zelandia. Pozostałymi partnerami spoza regionu (prócz USA) są Wielka Brytania, Kanada oraz Francja. Australia będzie starała się wykorzystywać istniejące sojusze, organizacje i instytucje⁴⁰ do promocji bezpieczeństwa kooperatywnego, opanowywania ewentualnych regionalnych kryzysów, wzmocnienia dialogu strategicznego, budowy zaufania w obszarach takich jak bezpieczeństwo energetyczne i rządy prawa.

³⁹ Przykładem zaangażowania regionalnego Australii są m.in. wspólne ćwiczenia wojskowe z Malezją i Singapurem w ramach działalności *Five Power Defence Arrangements* (FPDA). FPDA to seria bilateralnych umów pomiędzy Wielką Brytanią, Australią, Nową Zelandią, Malezją oraz Singapurem, w ramach których państwa te zobowiązały się do konsultacji w sprawach zagrożeń bezpieczeństwa w regionie Azji i Pacyfiku. Innym przykładem współpracy regionalnej jest kooperacja Australii i Indonezji w dziedzinie obronnej (w tym zwłaszcza zwalczania terroryzmu), zgodnie z porozumieniem z Lombok z 2012 r. oraz corocznych dialogów w formule 2+2 (ministrowie spraw zagranicznych i ministrowie obrony). *Agreement Between the Republic of Indonesia and Australia on the Framework for Security Cooperation*, <http://www.dfat.gov.au/geo/indonesia/ind-aus-sec06.html> (dostęp: 2 listopada 2013 r.).

⁴⁰ M.in. FPDA, EAS, ASEAN, ASEAN Regional Forum (ARF), ASEAN Defence Ministers Meeting-Plus (ADMM-Plus), Asia Pacific Economic Cooperation (APEC).

Ważnym elementem tego priorytetu są działania zachęcające do aktywności USA w regionie i ułatwiające im utrzymanie roli stabilizującego filaru regionalnego bezpieczeństwa⁴¹.

Wykres 2. Miejsce Australii w architekturze bezpieczeństwa regionu Azji i Pacyfiku

Źródło: opracowanie własne

Drugim priorytetem jest integracja polityki cybernetycznej i wzmocnienie ochrony sieci informatycznych. Priorytet ten związany jest z rosnącym zagrożeniem bezpieczeństwa narodowego, związanym z rewolucją informatyczną. Cyberprzestrzeń stwarza możliwość nieprzyjemnej działalności zagranicznych służb wywiadowczych i organizacji przestępczych, ułatwia dalszą radykalizację i koordynację działań ekstremistów, może być wykorzystywana do szerzenia nienawiści i podziałów społecznych⁴². Nieprzyjemna

⁴¹ *Strong and Secure...*, s. 38–39.

⁴² Co, ze względu na niehomogeniczność społeczeństwa Australii, stanowi poważne zagrożenie.

działalność cybernetyczna wymaga odpowiednich możliwości obronnych ze strony państwa. W tym celu australijski rząd podjął decyzję o utworzeniu Centrum Bezpieczeństwa Cybernetycznego, które m.in. ma zadanie poprawiania współpracy pomiędzy administracją państwową a przemysłem. Umożliwi to bardziej kompleksowe zrozumienie zagrożeń cybernetycznych oraz ułatwi szybsze i bardziej efektywne przeciwdziałanie poważnym incydentom cybernetycznym. W ramach tego priorytetu Australia utrzymuje współpracę z państwami sojusznicznymi i partnerami w promowaniu międzynarodowych norm prawnych w cyberprzestrzeni oraz międzynarodowej współpracy w dziedzinie ścigania cyberzbrodni, włączając w to przystąpienie do Konwencji Rady Europy o Cyberprzestępczości⁴³.

Ostatni priorytet zakłada tworzenie partnerstw w celu osiągnięcia innowacyjnych i wydajnych wyników w zakresie bezpieczeństwa narodowego. Ma to umożliwić sprawne zarządzanie i dzielenie się informacjami z innymi podmiotami krajowymi i międzynarodowymi w sposób szybki i bezpieczny. Według zapisów SBN, Australia zamierza podejmować dalsze działania mające na celu wzmocnienie powiązań między gospodarką, polityką socjalną i bezpieczeństwem narodowym w celu zwiększenia odporności na pojawiające się zagrożenia⁴⁴.

Bezpieczeństwo cybernetyczne i ochrona sieci informatycznych wiążą się również z bezpieczeństwem granic⁴⁵. W związku ze zwiększeniem ruchu turystycznego i biznesowego do Australii, większą liczbą linii lotniczych itp., kluczowe znaczenie dla bezpieczeństwa zaczyna nabierać efektywna współpraca międzynarodowa, służąca wychwytywaniu i neutralizowaniu przypadków stwarzania jednostkowego zagrożenia dla bezpieczeństwa. Istotnym elementem innowacyjnego podejścia do ochrony granic jest całodobowy, uniwersalny system wizowy dla cudzoziemców, który jest w stanie szybko i efektywnie przetwarzać skomplikowane dane⁴⁶.

Zacieśnianie partnerstw, obrona przed atakami cybernetycznymi oraz promowanie wpływu Australii na otaczający świat to kluczowe obszary, które mają wzmocnić zdolności obronne Australii przy jednoczesnym otwarciu jej na nowe możliwości. Bliższa współpraca w dziedzinie bezpieczeństwa będzie wymagała lepszej koordynacji i jasnych priorytetów. Dlatego

⁴³ *Strong and Secure...*, s. 40–41.

⁴⁴ *Ibidem*, s.42–43.

⁴⁵ Aby zapewnić kompleksowe podejście do ochrony granic, Australia planuje wydanie Australijskiej Strategii Zarządzania Granicami.

⁴⁶ *Strong and Secure...*, s. 42.

jedną z ostatnich rekomendacji SBN jest publikowanie kolejnych Strategii Bezpieczeństwa Narodowego w pięcioletnich cyklach.

Konkluzje

Strategia Bezpieczeństwa Narodowego Australii stanowi kolejny element w działaniach na rzecz umacniania bezpieczeństwa państwa, będąc jednocześnie dokumentem syntetycznie i jasno prezentującym podstawy polityki w tym zakresie. Podejście państwa australijskiego do kwestii bezpieczeństwa narodowego opiera się na silnej współpracy, koordynacji i konsultacji między rządem Australii, rządami poszczególnych terytoriów (zgodnie z podziałem administracyjnym kraju) oraz międzynarodowymi partnerami. Strategia ustala zarówno cele bezpieczeństwa (*ends*), koncepcje działania (*ways*) oraz określa zasoby (*means*) konieczne do osiągnięcia tych celów; przedstawia katalog zagrożeń i wyzwania dla bezpieczeństwa oraz określa plan działania dla zabezpieczenia dobrobytu i odporności państwa na zagrożenia regionalne i światowe. Poszerzona o analizę środowiska bezpieczeństwa Australii daje dobry ogólny obraz na dynamicznie zmieniające się relacje w obszarze Azji i Pacyfiku. Australijska SBN wielokrotnie akcentuje położenie geograficzne państwa, co wyraźnie ukazuje perspektywę interesów narodowych i regionalne ambicje. Obszar ten w znacznej mierze pokrywa się z obszarem znaczących wpływów chińskich (ekonomicznych, energetycznych i dyplomatycznych).

Pozostająca w sojuszu wojskowym z USA Australia jest równocześnie silnie powiązana gospodarczo z Chinami. Dlatego, w związku z amerykańską reorientacją ku regionowi Azji i Pacyfiku, w interesie Australii są jak najlepsze relacje między tymi mocarstwami, a wszelkie przejawy konfliktu interesów i ich ewentualne zaognienie stanowi potencjalne zagrożenie dla bezpieczeństwa w regionie. Z tego względu działania Australii koncentrują się na umiejętnym balansowaniu i maksymalnym wykorzystywaniu obydwu partnerstw z korzyścią dla własnych interesów narodowych, w tym interesów szeroko rozumianego bezpieczeństwa, zakładając przy tym, że podstawę ich relacji będzie stanowiła „strategiczna współpraca”, a nie „strategiczna rywalizacja”.

SBN kontynuuje zawartą w Białej Księdze „Australia w wieku Azji” myśl „usprawiedliwiająca” – budzący duże zaniepokojenie w regionie – gwałtowny wzrost militarny Chin jako naturalną konsekwencję wzrostu gospodar-

czego i rosnących interesów. Jednocześnie Australia stara się zachęcać Chiny do większej odpowiedzialności za bezpieczeństwo regionalne. Strategia podkreśla wagę współpracy wielostronnej w odpowiedzi na wyzwania i zagrożenia regionalne.

Od 2012 r. Australia należy do „globalnych partnerów” NATO. Jest ważnym partnerem w ramach misji ISAF w Afganistanie oraz deklaruje gotowość udziału swojego kontyngentu w przyszłej misji po 2014 r. Pomimo tego, w Strategii Bezpieczeństwa Narodowego wspomina się o NATO jedynie w kontekście afgańskim, a Sojusz Północnoatlantycki nie odgrywa większej roli w systemie bezpieczeństwa państwa. Zewnętrznym filarem bezpieczeństwa Australii jest silny, bilateralny sojusz ze Stanami Zjednoczonymi.

Strategia Bezpieczeństwa Narodowego wiele uwagi poświęca zagrożeniom asymetrycznym, w tym zjawiskom terroryzmu, cyberterroryzmu i przestępczości zorganizowanej. Zjawiska te, choć mają charakter transnarodowy, często wykorzystują państwa upadające, dające schronienie grupom przestępczym i powodujące destabilizację na arenie międzynarodowej. Dlatego równocześnie z rozwojem obrony przed tymi zjawiskami Australia deklaruje potrzebę wspierania i umacniania państw słabych i niestabilnych.

W dobie rewolucji informatycznej, zagrożeń rozproszonych i proliferacji broni masowego rażenia, żadne zdarzenia nie są na tyle odległe, aby nie mogły wywierać negatywnych skutków na stan bezpieczeństwa danego państwa, niezależnie od jego położenia geograficznego. Dlatego pozornie bezpieczna, położona na osobnym kontynencie i niegraniczająca lądowo z żadnym państwem Australia, postrzega swoje bezpieczeństwo bardzo szeroko. Pierwsza Strategia Bezpieczeństwa Narodowego Australii jest strategią ukierunkowaną na szeroką współpracę międzynarodową, jednak z podkreśleniem silnego rdzenia własnego potencjału bezpieczeństwa.